

Als u strategische goederen importeert of exporteert maakt het niet uit of u exporteur, vervoerder, expediteur of rederij bent. U heeft altijd een eigen verantwoordelijkheid voor het hebben van de juiste uitvoer- of doorvoervergunning.

Exportcontrole- en sanctiewetgeving

Voorkom vervolging

Sinds januari 2017 heeft het Nederlands Openbaar Ministerie (het “OM”) de vervolging van overtredingen van exportcontrole- en sanctiewetgeving tot een speerpunt gemaakt. Dit betekent dat overtredingen van deze wetgeving actiever worden opgespoord en vervolgd. Een speciaal daarvoor door het OM aangewezen officier van justitie is belast met de strafzaken die hieruit voortvloeien.

Het herziene beleid is erop gericht dat wanneer een overtreding is geconstateerd, in principe zal worden overgegaan tot strafvervolging door het OM. Dit beleid is niet alleen gericht op de onderneming, maar ook op de feitelijk leidinggevende die betrokken is bij de geconstateerde overtreding. Noemenswaardig in dat verband is dat het in beginsel niet meer mogelijk is om buitengerechtelijke schikkingen te treffen met het OM in dit soort strafzaken. Deze herziene, meer actieve, benadering door het OM heeft inmiddels geresulteerd in enkele strafzaken voor overtredingen van exportcontrolewetgeving. Sommige uitspraken zijn gepubliceerd, andere (nog) niet. In de strafzaken waarvan de uitspraken zijn gepubliceerd is de rechter telkens tot een veroordeling gekomen en heeft dit geleid tot een strafoplegging in de vorm van een geldboete. Een meerderheid van de tot op heden gevoerde zaken heeft betrekking op de uitvoer of doorvoer van strategische goederen zonder de daarvoor vereiste vergunning. Strategische goederen, zijn zowel militaire goederen, als ook goederen voor tweërlei gebruik. Goederen voor tweërlei gebruik zijn goederen die geschikt zijn voor zowel civiel als militaire toepassing. Interessant is dat in deze zaken telkens wordt geoordeeld dat er geen rangorde is wat

betreft de verantwoordelijkheid voor het hebben van de juiste uitvoer- of doorvoervergunning voor strategische goederen. De rechtbank laat er geen misverstand over bestaan dat, naast de exporteur, ook de vervoerder of doorvoerder als beschikkingsbevoegde kan worden aangemerkt en dat deze als normadressant gehouden is zich aan deze regelgeving te voldoen.

Twee gepubliceerde strafzaken

Hieronder wordt ingegaan op een tweetal gepubliceerde strafzaken met betrekking tot de doorvoer van militaire goederen zonder de vereiste doorvoervergunning.

Airfreight Logistics

In de eerste zaak is een logistiek vervoerder, Airfreight Logistics ten laste gelegd dat deze opzettelijk militaire goederen vanuit de Verenigde Staten naar Saoedi-Arabië heeft doorgevoerd zonder de daarvoor benodigde doorvoervergunning. Militaire goederen zijn goederen die voorkomen op de Gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen. In dit geval ging het om drones (“UAV’s”), die zijn aangemerkt als militaire goederen onder post ML 10c op

Sebastiaan Bennink is advocaat bij B&A Law. B&A Law is een Amsterdams boutique kantoor dat zich specialiseert op het sanctierecht en de exportcontrole wetgeving. Binnen die rechtsgebieden verleent B&A Law alle denkbare diensten zoals, maar niet beperkt tot het vertegenwoordigen van bedrijven in administratieve of strafrechtelijke handhavingstrajecten, schikkingstrajecten en (overige) juridische procedures die met deze onderwerpen verband houden.

de lijst van militaire goederen en waarvan de doorvoer door Nederland vergunningplichtig is. Daarbij dient te worden opgemerkt dat Nederland een restrictief beleid toepast wat betreft de doorvoer of uitvoer van militaire goederen naar Saoedi-Arabië. Dit vanwege de politieke situatie in Saoedi-Arabië en haar betrokkenheid bij het gewapende conflict in Jemen. Nederland mag dit strikte beleid toepassen, omdat elke Europese lidstaat een discretionaire bevoegdheid heeft wat betreft de doorvoer of uitvoer van militaire goederen door of vanuit die lidstaat. Airfreight Logistics is een professionele vervoerder die in 2015 en 2016, na controles van Team POSS, de opsporingsdienst van de douane, waarschuwingen heeft ontvangen voor het vervoeren van militaire goederen, zonder de daarvoor vereiste vergunning. Airfreight Logistics heeft naar aanleiding van deze eerdere waarschuwingen toegezegd voortaan meer aandacht te besteden aan de vrachtdocumentatie, zoals de Air Waybills, om op die manier beter inzicht te krijgen in de goederen die zij uit- of doorvoert.

In deze zaak heeft Airfreight Logistics zich, onder andere, op het standpunt gesteld dat de betreffende goederen nooit een volledig (drone) systeem konden vormen. Daarom heeft Airfreight Logis-

tics kunnen volstaan met een algemene doorvoervergunning NL007 en werd de aanvraag van een specifieke doorvoervergunning niet noodzakelijk geacht. Daarbij werd beargumenteerd dat het bedrijf dat namens Airfreight Logistics de doorvoer en uitvoer van haar goederen afhandelt over de benodigde algemene door-

“Expporteur, vervoerder of doorvoerder; allemaal zijn ze verantwoordelijk voor de juiste vergunning.”

voervergunning NL007 zou beschikken en daarom de goederen onder die vergunning konden worden doorgevoerd.

De rechter heeft daarover geoordeeld dat de beschrijving op zowel de factuur, als op de air waybill, duidelijk hebben gemaakt dat het wel degelijk om een volledig dronesysteem gaat. Daarnaast stond op de air waybill duidelijk vermeld wat de bestemming, Saoedi-Arabië, en wie de ontvanger, het Saoedische Ministerie van Defensie, was. Volgens de rechter had

Airfreight Logistics daarom moeten onderkennen dat de zendingen militaire goederen betroffen, waarvoor een vergunning aangevraagd moest worden. Een algemene doorvoervergunning NL007 zou dan ook niet hebben volstaan, nog daargelaten dat Airfreight Logistics niet zelf over die vergunning beschikte, aldus de rechtbank. De rechtbank acht daarmee dan ook bewezen dat Airfreight Logistics de goederen zonder de benodigde doorvoervergunning door Nederland heeft doorgevoerd en veroordeelt Airfreight Logistics tot het betalen van een geldboete van EUR 50.000. De hoogte van de boete wordt door de rechtbank gerechtvaardigd door de eerdere waarschuwingen aan het adres van Airfreight Logistics en het feit dat Airfreight Logistics, ondanks de eigen toezeggingen, de vrachtdocumentatie niet voldoende heeft gecontroleerd. De rechtbank betreft in het vaststellen van de hoogte van de boe-

“U wordt geacht kennis te hebben van de wetgeving rond strategische goederen.”

te verder ook de omstandigheid dat het gaat om meerdere zendingen van een aanzienlijke hoeveelheid militaire goederen met een totale waarde van USD14 miljoen.

KLM

In de tweede zaak die recentelijk is gepubliceerd is Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. veroordeeld tot het betalen van een geldboete van EUR 40.000, waarvan EUR 20.000 met een proeftijd van twee jaren. In deze zaak wordt KLM verweten reserveonderdelen voor drones te hebben doorgevoerd van Zuid-Afrika door Nederland met als eindbestemming Ecuador en ontvanger het Ecuadoraanse Ministerie van Defensie, zonder te beschikken over de daarvoor vereiste doorvoervergunning. Ook in deze zaak betreft het de doorvoer van goederen die zijn aangemerkt als militaire goederen, namelijk onder post ML 10a goederen op de lijst van militaire goederen, waarvoor een vergunningplicht geldt wanneer men deze doorvoert door Nederland. Allereerst is door KLM in deze zaak betoogd dat Panalpina, de afzender van de goederen, niet heeft voldaan aan de op haar rustende verplichtingen KLM te informeren over de aard van de goederen en dat deze goederen aan een doorvoerplichting onderworpen waren. In dat licht zou Panalpina ook niet hebben voldaan aan de op haar, op grond van het Verdrag van Montreal 1999, rustende verplichting tot een juiste invulling van de airwaybill. Daarnaast was niet KLM, maar Panalpina, als afzender van de goederen, de beschikkingsbevoegde over de goederen en lag de verplichting tot het aanvragen van de doorvoervergunning bij Panalpina.

De rechtbank verwerpt deze argumenten gezamenlijk en stelt dat er geen sprake is van enige rangorde wat betreft de ver-

antwoordelijkheden van partijen. Volgens de rechtbank is KLM, naast Panalpina, aan te merken als beschikkingsbevoegde. Daarom heeft KLM, ongeacht alle op Panalpina rustende verplichtingen, ook een eigen verantwoordelijkheid en ontslaat dit KLM niet van haar zelfstandige onderzoeksplicht wat betreft de doorvoer van strategische goederen. KLM is een professioneel vervoerder en hoort bekend te zijn met voor haar geldende wet- en regelgeving, maar heeft desondanks nagelaten een doorvoervergunning aan te vragen, aldus de rechtbank. Volgens de rechtbank mag van KLM worden verwacht dat zij de interne bedrijfsvoering zodanig inricht dat overtredingen zoals deze worden voorkomen. Temeer omdat bij KLM in de periode september 2011 tot en met juli 2012 in totaal 74 doorvoersendingen zijn vastgesteld waarbij niet was voldaan aan de meldplicht of het beschikken over een vereiste doorvoervergunning. De rechtbank heeft bij het vaststellen van de boete wel in acht genomen dat KLM bezig is haar interne beleid te herzien, controles te verscherpen en personeel te trainen, zodat mogelijke overtredingen in de toekomst worden voorkomen.

Gevangenisstraf

Op 4 september 2017 heeft de Rechtbank Oost-Brabant een Nederlandse man veroordeeld tot twintig maanden gevangenisstraf waarvan vier maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaren voor het indirect leveren van onderdelen voor bepaalde motoren aan gesanctioneerde entiteiten in Iran en het plegen van valsheid in geschrift. Uit het vonnis blijkt dat de man middels zijn bedrijf goederen leverde aan Turkije en Dubai, terwijl hij wist of kon weten dat de goederen bestemd waren voor een Iraanse entiteit die op de sanctielijst staat. Het bedrijf stond op de lijst vanwege diens 'betrokkenheid bij nucleaire activiteiten en activiteiten in verband met ballistische raketten betrokken personen en entiteiten, en personen en entiteiten die de regering van Iran steunen'. De Nederlander is veroordeeld, omdat hij volgens de rechtbank als feitelijk leidinggever van de strafbare feiten kan worden aangemerkt, dat wil zeggen de persoon die feitelijk de leiding had over de verboden uitvoeren. Dit is het eerste vonnis van dit jaar (en een van de weinige in dit verband ooit) waarbij een feitelijk leidinggever wordt veroordeeld, en waarbij een (niet-geringe) gevangenisstraf is opgelegd. Het vonnis toont aan dat niet-naleving van de sanctieregelgeving ernstige, persoonlijke, consequenties kan hebben.

Geleerde lessen

In deze twee zaken komt duidelijk naar voren dat van bedrijven die in hun dagelijkse bedrijfsvoering te maken (kunnen) hebben met strategische goederen, wordt verwacht en gevergd dat zij kennis hebben van bestaande wet- en regelgeving met betrekking tot deze goederen. Bedrijven dienen dan ook hun bedrijfsvoering zodanig in te richten dat overtreding van deze wet- en regelgeving wordt voorkomen. Bedrijven dienen zichzelf de vraag te stellen of zij konden, of hadden moeten, weten dat zij te maken hebben met deze wet- en regelgeving en wat er binnen hun mogelijkheden ligt om overtredingen daarvan te voorkomen.

Bedrijven die in het verleden te maken hebben gehad met Team POSS en als gevolg daarvan een waarschuwing hebben gehad, dienen rekening te houden met mogelijke nieuwe controles. Indien daaruit naar voren komt dat de zaken nog steeds niet op orde zijn gebracht en een overtreding is geconstateerd, dan is er een goede mogelijkheid dat het OM zal overgaan tot strafvervolging. Wanneer het OM overgaat tot strafvervolging, is het niet meer mogelijk om gesprekken aan te gaan over een buitengerechtelijke schikking, waar dat voorheen wel het geval is geweest.

Tot slot is het goed te benoemen dat wanneer u te maken heeft met import of export van strategische goederen, het niet uitmaakt of u exporteur, vervoerder, expediteur, rederij of een bedrijf dat eenmalig met uitvoer te maken krijgt bent. U hebt altijd een eigen verantwoordelijkheid om te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. U kunt uw strafrechtelijke aansprakelijkheid niet afweten op een derde partij. ●●●

Compliance bij internationaal ondernemen

28 september 2017 • Zoetermeer

Verdiep u in de vier grootste internationale compliance-risico's en het opzetten van een effectief compliance programma.

▶ www.evofenedex.nl/opleidingen